

Il general Henri Guisan visita ils 8 da matg 1943 l'implant electric a Campocologno. Walter Rickenbach, il directur da las Ovras electricas Brusio da lez temp, l'accompagna.

La pli veglia fotografia da l'archiv: 20 chavals transporteschan in «polrades» (la part rotanta d'in generatur) per ina gruppa da maschinas da l'implant a Campocologno l'onn 1905. En il chantun dretg è da vesair in fotograf cun stativ ed ina «Balgenkamera».

La forza fotografica da la Repower

Cura che Stefan Bisculm e Paolo Raselli da la Repower han visità ils locals d'archiv da la sedia principala Puschlav da lur interpresa, nua che nundumbraivlas fotografias da pli baud eran magasinadas, èsi stà cler per els: Quellas na duain betg ir en emblidanza. A la tschertga d'in partenari adattà per archivar e digitalisar las fotografias èn els vegnids en contact cun la Fundaziun grischuna per la fotografia.

LAURA SCHÜTZ/FMR

«En mintga domicil da la firma da Repower devi ina persuna che sa sentiva responsabla per las fotografias e s'occupava da quellas. Ils maletgs, tranter auter vegls negativs da plattas da vaider, n'eran però betg archivads professiunalmain», declera *Stefan Bisculm*. El e *Paolo Raselli*, omdus commembers da la comunicaziun da l'interpresa da Repower, han inizià il project da la digitalisaziun. La finamira da quel na saja betg mo stà da conservar las fotos a moda adattada, mabain era da las far accessiblas publicamain.

In archiv multifar

«Fotografias veglias ston vegnir conservadas en in lieu stgir, sitg e frestg. Igl è impurtant ch'i na dettia betg grondas variaziuns», di *Pascal Werner*, il mainagestiun da la Fundaziun grischuna per la fotografia. En in emprim pass ha la Fundaziun grischuna per la fotografia archivà las fotos dal Puschlav. I sa tracta da var 4000 maletgs ch'èn vegnidas nettegiads, digitalisads e lura descrits cun agid da las infurmaziuns ch'eran

avant maun. Els mussan tranter auter cuntradas, glied ch'è vi da lavurar, mirs da fermada ed occurrenzas da l'interpresa. Las fotografias èn da fitg differents geners, numnadamain negativs da plattas da vaider e d'acetat, copias sin palpiri, diapositivs e films rullads en differents formats. Per part èn ellas vegnidas fatgas da fotografis renumads grischuns sco Albert Steiner, Alexander Flury, Otto Furter ed Othmar Rutz. Las fotos derivan dals onns 1905 fin 1985, las pli veglias perfin dals onns da fundaziun da Repower resp. da las Ovras electricas Brusio SA.

Perditgas da temps passads

Tenor Pascal Werner saja extraordinari ch'ina firma elavuria sia ierta istorica. Las fotografias hajan ina gronda muntada per la Fundaziun grischuna per la fotografia, ma era per il Grischun. Per l'ina sajan intginas fotos vegnidas creadas da glied renumada, per l'autra servian ellas per part era sco agid per emplenir ina largia. Pascal Werner numna l'exempel d'ina fotografia ch'è vegnida incumbensada da fotografar numerus masts da diversas regiuns, tranter auter

sin il pass dal Güglia ed en l'Engadin'Ota. «Da quel temp han ins savens evità da fotografar cuntradas cun masts u ch'ins ha retuschà quels. Plinavant vegnivan cunzunt fotografads lieus turisticis. Uschia mussan quels maletgs da la Repower regiuns che n'èn uschiglio vesavilas nagliur», manegia el. Els sajan era ina perditga da l'istorgia da l'electricificaziun e da la forza idraulica.

Brev dal temp da tranterguerras

Durant repassar las fotografias ha la Fundaziun grischuna per la fotografia fatg l'ina u l'autra scuverta interessanta. «Nus avain perfin chattà ina brev da l'onn 1926, pia dal temp da tranterguerras, scritta da la societad acziunara svizra dal traffic aviatic», raquinta Pascal Werner. Ella haja scrit a Repower perquai che l'interpresa aveva incumbensà ina gruppa aviatica da far fotografias or da l'aria dals implants electricis en la vischinanza da Tirano per in'exposiziun a Basilea. L'Italia haja admonì l'interpresa che la gruppa aviatica haja traversà il spazi d'aria talian e perquai stoppian singulas fotografias vegnir destruidas. Suttascritta è la brev da

Walter Mittelholzer, in pionier da l'aviatica svizra e manader da la partiziun da fotos da la societad acziunara svizra dal traffic aviatic da lez temp.

Cuntinuaziun dal project

Las fotografias archivadas restan en il Puschlav. «Nus vulevan che las fotografias originalas stettian en lur lieu d'origin.

L'interpresa Repower

L'interpresa d'energia grischuna Repower è vegnida fundada l'onn 1904 sut il num «Ovras electricas Brusio». L'onn 2000 ha la firma fusiunà cun las «Ovras reticas per electricitad SA» e las «Ovras electricas grischunas SA» a la «Rätia Energie SA». Il motiv per quella fusiun era ch'il chantun Grischun aveva surprindì las cumparts da la «Ovras electricas grischunas SA» da la «Ovras electricas da la Svizra Nordorientala OENO SA». Diesch onns pli tard è l'interpresa vegnida renumada a «Repower». Sia sedia principala è il Puschlav. (fmr/lS)

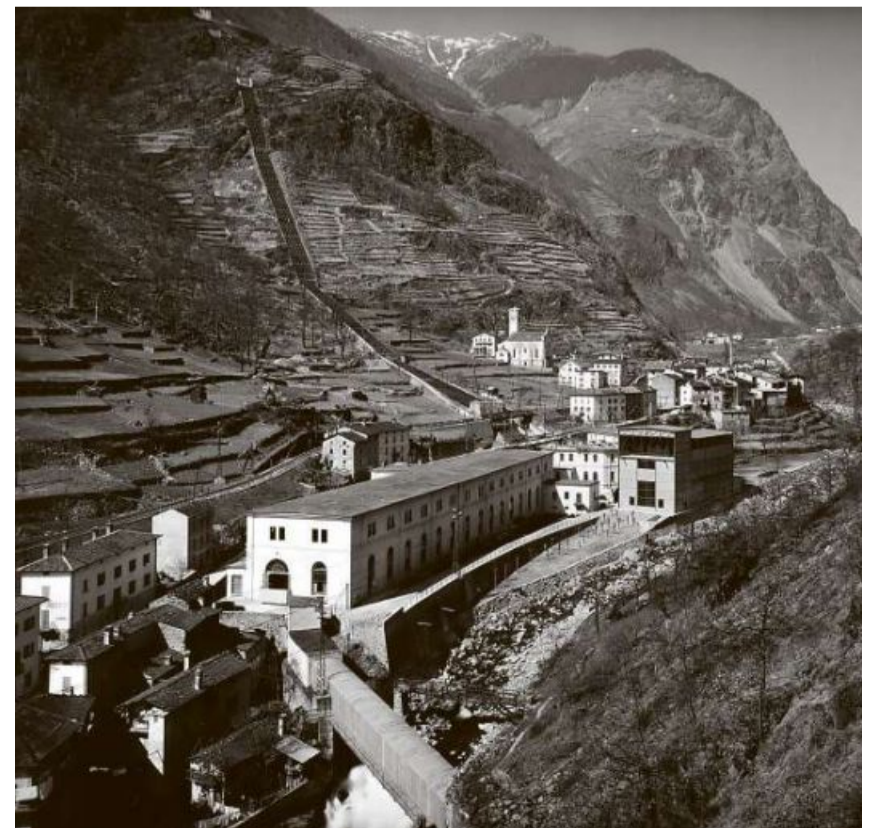
Digitalmain èn ellas ussa accessiblas per tuttas e tuts. E tgi sa, forsa pon las fotografias insacura en il futur vegnir digitalisadas en ina moda anc meglra», raquinta Stefan Bisculm. Repower fetschia actualmain diever da las fotos per publicaziuns sin nossaistorgia.ch, sin ses intranet e sin las medias socialas. Ellas duajan era esser ina part dal cudesch da giubileum da 120 onns Repower che duai vegnir edì l'onn 2024. Intgins maletgs èn vegnids preschentads tar in'exposiziun da l'Associazione iSTORIA, l'archiv fotografic dal Puschlav.

Il project n'è però anc betg finì. «Sco proxim pass duain var 3500 fotografias vegnir archivadas e digitalisadas ch'èn actualmain magasinadas en l'implant electric da Küblis. Sco davosa etappa èn lura vidlonder las fotografias da Glion e da la Surselva», di Stefan Bisculm.

Las fotografias pon vegnir guardadas electronicamain. Tgi che vul, las po era telechargiar u empustar a moda squitschada suenter consultaziun: www.fotogr.ch ubain <https://istoria.ch/archivio-repower/>.

Il mir da fermada en il ost dal Lago Bianco en plaina construcziun, durant la segunda stagiun da bajegiar l'onn 1910.

L'implant electric Campocologno l'onn 1929 cura che Repower sa numnava anc «Ovras electricas Brusio». FOTOS ARCHIV DA MALETGS REPOWER SA/FUNDAZIUN GRISCHUNA PER LA FOTOGRAFIA